



Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2024 - 10001
Den 4. november 2024

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 35 (MOF alm. del) stillet den 8. oktober 2024 efter ønske fra Marianne Bigum (SF).

Spørgsmål nr. 35

”Der spredes i år omkring 200 tons PFAS-baserede sprøjtegifte på danske marker. PFAS er som evighedskemikalier i forvejen et miljø- og sundhedsmæssigt problem i fødevarer, mennesker, grundvand og kystvand. PFAS findes allerede i blodet hos 99 pct. af befolkningen iflg. ChemSec, PFAS er påvist i fødevarer og drikkevand, og PFAS findes også i kystvandene, hvor det med skum blæser ind på strandene og indtages af græssende dyr, så de bliver uegnede til menneskeføde. PFAS dannes ikke i havet, men er udledt fra land, og den øgede brug af PFAS-baserede sprøjtemidler vil sandsynligvis medføre stigende udvaskning til kystvandene, foruden stigende indhold i fødevarer og drikkevand. Hvad betyder denne øgede anvendelse af disse evighedskemikalier for PFAS-indholdet i fødevarer, grundvand, overfladevand og kystvande, og hvordan vil den fortsatte anvendelse af PFAS-pesticider kunne undgå at gøre det umuligt at nå god kemisk tilstand i kystområderne inden december 2027?”

Svar

Regeringen er stærkt optaget af at mindske forureningen med PFAS. Derfor er jeg også glad for at et samlet Folketing står bag vores nationale handlingsplan for PFAS. Handlingsplanen løber frem til og med 2027 og repræsenterer en første fase i indsatsen mod PFAS, hvor der afsættes 404 mio. kr. i årene 2024-2027. Efter 2027 skal der tages stilling til fremadrettede indsatser mod PFAS-forurening.

De seneste år er vi blevet klogere på udbredelsen af PFAS-forurening. Jo flere steder, vi leder, jo mere finder vi. Stofferne har været brugt i årtier, og problemstillingen er ikke ny. Stofferne er løbende blevet reguleret på EU-niveau og globalt i takt med, at der er kommet tilstrækkelig viden til at indføre regulering. PFAS-handlingsplanen er den første samlede plan for håndtering af PFAS i Danmark og skal beskytte borgerne mod PFAS i deres hverdag og miljø. Indsatserne rammer bredt med fokus på at rense drikkevand og jord for PFAS, forbyde og udfase PFAS i produkter og i industrien, mere kontrol, flere målinger og en styrket overvågning af PFAS i miljøet, i fødevarer og fødevarerproducerende dyr, i forbrugerprodukter og i vores natur.

Jeg har forelagt spørgsmålet om betydning af øget anvendelse af PFAS-baserede pesticider for PFAS-indholdet i overfladevand og kystvande, samt betydningen af anvendelsen for at kunne nå god tilstand i kystområderne inden december 2027, for Miljøstyrelsen, som oplyser at:

”PFAS er en stor og divers gruppe af stoffer. For så vidt angår PFAS-holdige pesticider er der tale om ultrakortkædede stofgrupper, typisk med en CF₃ gruppe, der indeholder ét kulstofatom (C) med 3 flouratomer (F). CF₃ gruppen nedbrydes i sidste ende til trifluoreddikesyre (TFA), som kan stamme fra mange forskellige kilder (fx klimaanlæg, køleanlæg og varmepumper til medicinsk affald, spraydåser og findes i spildevand).

Det er korrekt, at der anvendes omkring 200 tons pesticidaktivstoffer, som indeholder en PFAS-gruppe på danske marker. Jf. ovenfor er der dog typisk tale om en enkelt CF₃ gruppe, som kun udgør en lille del af aktivstofferne. De 200 tons er således ikke en reel opgørelse af mængden af PFAS fra pesticider. Den er betydeligt lavere.

Pesticidaktivstofferne kan ikke danne langkædede såkaldte PFOS eller PFOA, som er de meget problematiske stoffer, der typisk findes målinger af i fx blod, fødevarer og drikkevand. Pesticidmidler skal godkendes, før de må markedsføres og anvendes i Danmark, og aktivstofferne i midlerne godkendes i EU pba. et omfattende dokumentationsmateriale. Der gennemføres en detaljeret risikovurdering for hver enkelt anvendelse af de enkelte pesticidmidler, herunder en vurdering af risikoen for sundhed og miljø, også for grundvand. Dette gælder for selve aktivstoffet samt for kendte nedbrydningsprodukter fra aktivstoffet, fx TFA. Det er velkendt, at TFA er meget mobilt og kan udgøre en høj risiko for udvaskning til grundvand. I det omfang, der er kendskab til, at aktivstoffer nedbrydes til TFA fra EU-vurderingen af aktivstoffet, er dette inddraget i risikovurderingen. Der er ikke godkendt midler i Danmark med aktivstoffer, hvor der foreligger en endelig EU-vurdering, som dokumenterer, at der dannes TFA.

Under Miljøstyrelsens Program for Bekæmpelsesmiddelforskning finansieres et igangværende GEUS projekt, som har til formål at undersøge, om en række pesticider kan nedbrydes til TFA i landbrugsjord. Hvis dette projekt kan dokumentere, at de godkendte anvendelser af midler med de pågældende aktivstoffer kan give anledning til udvaskning af TFA, vil det kunne give anledning til begrænsninger i anvendelsen af stofferne for at sikre, at grænseværdien for pesticider i grundvand overholdes.

Hvis der i andre studier skulle vise sig at være en risiko for menneskers sundhed eller miljøet, herunder grundvand, ved en konkret anvendelse af midlet, vil der ske en begrænsning af brugen, som kan sikre hensynet til menneskers sundhed og miljøet.

I forbindelse med vurdering og klassificering af tilstanden for miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand til vandområdeplanerne 2021-2027, indgår der måleresultater for PFOS i 56 kystvande og territorialfarvande. Miljøstyrelsen har ikke foretaget en vurdering på baggrund de PFAS'er, som indgår i PFAS-pesticiderne, da der ikke er fastsat miljøkvalitetskrav for disse, som derfor heller ikke overvåges af Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen har på baggrund af tilstandsvurderingerne derfor ikke grundlag for at vurdere, hvorvidt de PFAS'er, som indgår i PFAS-pesticiderne, samlet set kan udgøre en risiko for manglende målopfyldelse i kystvande og territorialfarvande inden 2027."

Jeg kan hertil oplyse, at der for nuværende pågår et videnskabeligt arbejde på EU-niveau, hvor det undersøges, hvorledes TFA skal indgå i de EU-prioriterede stoffer, hvormed der også vil være en overvågningsforpligtelse.

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet om betydning af øget anvendelse af PFAS-baserede sprøjtemidler for PFAS-indholdet i grundvand har jeg forelagt spørgsmålet for Ministeriet for Grøn Trepert, der har fået bidrag fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, som oplyser at:

"TFA indgik ikke i tilstandsvurderingerne for grundvand til Vandområdeplanerne 2021-2027, idet TFA først blev fundet i grundvandet i forbindelse med Miljøstyrelsens massescreening i 2020-2021. De gældende vandområdeplaner indeholder således ikke en vurdering af TFA's udbredelse i grundvandsforekomster. Jf. seneste rapport over grundvandets tilstand og udvikling fra februar 2024 (Grundvandsovervågning 1989-2022) begyndte mange vandforsyninger at analysere for PFAS-

forbindelsen TFA efter de mange fund i GRUMO-boringer i 2020. I forlængelse heraf blev TFA optaget i drikkevandsbekendtgørelsen med en kravværdi på 9 µg/l. I rapporten fra februar 2024 fremgår, at i alt 1.456 indtag i vandforsyningsboringer er blevet undersøgt. Den højest målte koncentration var 4,0 µg/l, og i kun fire indtag blev der fundet mere end 1 µg/l. Der var således ingen fund over den nuværende kravværdi. Der er i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø igangsat et forskning- og udviklingsprojekt med det formål at udvikle en metode til tilstandsvurdering af PFAS, herunder TFA, således, at det bliver muligt at foretage en tilstandsvurdering for stoffet til kommende vandområdeplaner. Ud fra det nuværende vidensgrundlag er det Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurdering, at TFA med den nuværende grænseværdi på 9 µg/l ikke vil være problematisk i forhold til opnåelse af god tilstand for TFA i grundvandsforekomster. Såfremt grænseværdien sænkes, vil der dog kunne være grundvandsforekomster, der ikke vil kunne opnå god tilstand for TFA.”

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet om betydning af øget anvendelse af PFAS-baserede sprøjtemidler for PFAS-indholdet i fødevarer har jeg indhentet en udtalelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, der har fået et bidrag fra Fødevestyrelsen, som oplyser at:

”Fødevestyrelsens kontrol af PFAS viser generelt, at EU’s maksimalgrænseværdier for fødevarer er overholdt. Samtidig betyder den øgede anvendelse af PFAS, at man på fødevarerområdet fortsat skal have fokus på kontrol og overvågning af PFAS i fødevarer. Derfor sættes dyr af forsigtighedsprincip under offentligt tilsyn, hvis der er en mistanke om, at fødevarer fra dyrene kan udgøre en sundhedsmæssig risiko.

Den nationale handlingsplan for PFAS har bl.a. fokus på at oprense, afværge og inddæmme PFAS-forurening. I handlingsplanen er der afsat 404,0 mio. kr. i perioden 2024-2027, hvoraf Fødevestyrelsen tilføres i alt 9,4 mio. kr. årligt i den fireårige periode til styrelsens udvidede overvågning af PFAS i fødevarer og foder.

Ovenstående indsatser skal være med til at sikre, at forbrugerne ikke indtager fødevarer med et for højt indhold af PFAS.”

Magnus Heunicke

/

Rikke Slot Benyahia